upprepningsstrof och finnes i Danmark i båda formerna, finner jag det någorlunda självklart att överföringen skett i den förstnämnda formen. Men då kan slutsatsen knappast bliva någon annan än att upprepningsformen kronologiskt sett ligger före båda den tvåradiga och fyrradiga strofen i Danmark[1].

Men nye spørgsmål dukker op: er gentagelsesstrofen dannet i Danmark eller indført, og i sidste fald: hvorfra? Et fingerpeg giver en række islandske viser med gentagelser, der hører til de ældste emnegrupper, og hvor gentagelsen har hængt længe ved; svenske og norske paralleller har ingen gentagelsesstrofer. Det må undersøges, om de ældre franske viser har sådanne former, hvis ikke, må man tænke sig, at en særlig dansk danseskik har betinget gentagelserne, og at den strofebygning, der efterhånden udformes så konsekvent (og som har analoga i finsk Kalevalasang[2]), er en af de ældste i nordens visedigtning.

Referatet er hermed til ende — og har forhåbentlig givet indtryk af, hvor dristig, grundig og vidtspændende en undersøgelse, Otto Andersson har foretaget, selvom materialets spinkelhed gør denne som så mange viseundersøgelsers yderste resultater til blotte hypoteser. — Dansk forskning, der ikke i mange år har frembragt nogen vægtig monografi over den ældre folkevises problemer, skylder Otto Andersson tak også for dette arbejde. En strofeform — eller dog syngemåde — der er forbigået med tavshed af mere end een betydelig forsker, er her fundet frem på vor egen kistebund, ordnet og rakt til os. Et stof er præsenteret, friske synspunkter anlagt, og udredningen gennemført på baggrund af et langt livs studium, erfaring og kærlighed.

August 1952.

Referat og randnoter ved *Erik Dal.*

[1] Hvis gentagelsesstrofen er relativt ung og nogenlunde samtidig med islandsk fornkvæði's indvandring, kunne man måske tænke sig, at denne form-nyhed var modtaget og gjort produktiv på Island; iøvrigt er det jo noget af et tilfælde, hvad der er bevaret eller tabt selv i den fyldige danske overlevering. — Disse sidste randnoter er på ingen måde at opfatte som skitse til en ny hypotese, men blot som en famlende reaktion på den meget høje datering af gentagelsesstrofen.

[2] Samtidig med korrekturen af disse sider fremkom Studia Fennica VI, Helsingfors 1952; bindets største bidrag (p. 59—138) er Matti Kuusi: Über Wiederholungstypen in der Volksepik unter besonderer Berücksichtigung der Edda, der Bylinen und der finnisch-estnischen Volksdichtung. I dette fængslende arbejde omtales Kalevalas gentagelser ved 2. forsanger kun et enkelt sted (p. 99), formentlig fordi dette fænomen vedkommer foredragsmåden og ikke egentlig digtets form.

ØHLENSCHLÆGER OG OSSIAN

Et supplement.

Min undersøgelse af Ø.s forhold til Ossian antydede, at der efter 1803 ikke fandtes Ossianreminiscenser hos skjaldenes Adam. Dette er imidlertid ikke rigtigt. Ved at læse tragedierne i Liebenbergs 4-bindsudvalg fra 1879, fandt jeg et modbevis i *Hagbarth og Signe* (1816).

I 1. akt sammenligner Alf broderen Algers sværd med solen og hans skjold med „en prægtig maane"; i 2. akt udvider skjalden Halloge, da han synger drapaet over den i kamp med Hagbarth faldne Alf, billedet med karakteristiske Ossiantræk: „Hans skjold var blodigt som den fulde maane". Drapaet begynder med et direkte citat:

Du, som din bolig har imellem skjolde,
som hænger højt i Beras sal,
stig ned, o harpe, lad din stemme lyde . . .

Versene er, som Liebenberg gør opmærksom paa, taget fra *Temora* V, ligesom hele digtet er i „den ossianske tone".

Heltebrødrenes moder, dronning Bera, der frygter en uheroisk virkning af sangen, vil forvise sangeren; en af kæmperne raader ham da at gaa til „Skotland, hvor man agter skjaldene", og utvivlsomt ville han her finde sit poetiske fædreland, da han bevæger sig i de kendte skotske forestillinger. Ikke blot tidsler og taage, taareskær og egetræ indflettes, men i slutningsstrofen sammen med landskabet ogsaa mytologien:

Dug dækker snart den grønne høj; den glindser
som øjet gennem taareskær.
Men hist paa skyen Alfs, Gyrithes aander
til Freia sværve, favn i favn.

Samme ossianske forestilling om de afdødes fortsatte liv i skyernes sale møder os i *Pigernes Sang* i 3. akt:

Paa sky de kære skygger
nu hisset sværve,
i lin og blege brynjer
med brustne blikke,
de sukke, fryden savne.

2. Naar Halloge sammenligner de fremstormende heltes sværd med „markens aks i høstens vind", synes det at være en forskydning af et billede, hvis tradition gaar tilbage til den klassiske oldtid, og som bruges af den dødelig saarede Hagmund i 3. akt:

Jeg høstet har som karl; de laa som ax
omkring min le derude . . .

Hos Ossian forekommer billedet ofte, men ændret; fjendens fald paa slagmarken sammenlignes med tidslerne, hyrdedrengen hugger om med sin stav. En enkelt gang (Sul-Malla) hedder det: We rushed to the fight . . They fell like thistleshead beneath autumnal winds, hvor substantivet og epithesen er de samme som Halloges. Det fulde billede har den danske digter ikke fra Ossian, men derimod fra dansk tradition. I folkevisen om *Slaget ved Lena* (Abrahamsen 74, DgF 136) hedder det først om herr Ove Dyre:

Han hugger ned for fod i strid
som bønder de meje korn,

og dernæst:

Det var unge herr Engelbret
blæser i forgyldte horn

saa vog han de Vestergyllands mænd
som bønder de meje korn.

I Rimkrøniken:

De sloge hverandre, som bønder slaa korn.

3. I *Yrsa* (*Helge* 1814, 185) er mellem Helges kæmper en „stolt Skotte, kæmper fra Ørkenø", og overfor dronning Oluf forsvarer han sin elskov med henvisning til, at „Freia lo med stjerneblik til elskeren i brudens arm". Udtrykket staar „stjerneglans i øje" nær; under hensyn til det skæbnesvangre i forholdet har det samme betydning af vemod som i Guldhornene. Freia forudser som „de forklarede gamle" de tragiske følger. Helge tyder hendes smil forkert.

4. Det er ikke paafaldende, at ossianske toner dukker op i *Hagbarth og Signe* 13 aar efter 1803. Traditionen fra den skotske barde vedblev at leve i skandinavisk litteratur. I *Frithiofs Saga* (1825) synger en „skald från Morvens kuller" for Angantyr i hallen paa Orknøerne, hvorfra Helges hirdmand kom. Kongenavnet *Oscar* vidner om Ossians anseelse i Sverrig.

I Danmark er Blicher ikke ene om at repræsentere traditionen. Da den unge lovende forfatter og forsker C. H. Lorenzen sidst i 1820erne opholdt sig i Italien og ude i bjergene oplevede en skyet og blæsende aften, faldt det ham naturligt at sammenligne den mørke regnsky, der væltede sig ned over bjerget med „en af Ossians helte, der svævede truende forbi paa stormens vinger" (Breve fra Italien 1837, 281).

Øhlenschlæger selv glemte i virkeligheden heller aldrig hine impulser fra den første ungdom. Som rektor Jørgen Hendriksen venligt gør mig opmærksom paa, findes der i *Kiartan og Gudrun* (1848, Liebenb. X 281) et karakteristisk sted. Oluf Paa modstiller i sin første replik de nordiske og skotske guder. Han berømmer de førstes kraft og kendetegner de sidste ved træk, som allerede findes i Guldhornene: taaren, taagen, klippen og magtesløsheden. Repliken lyder:

Christendommens Drøm skal ej
saa snart fortrænge Guders muntre Heltekreds;
thi Nordens Guder ej, som Irlands, skotske Fjelds,
er Taare-Taagebilleder paa Klippen kun.

Carl Roos.

NORDTYSK SAGN OM DRUSUS

Som man veed, har Jellinghaus, Vigfússon og Reinicke søgt at vise, at Nibelunghelten *Sigfrid* er lig med Cheruskeren *Arminius*, Tysklands Redningsmand fra År 9 e. Kr. Ligningen er, siger Sievers i sin Nibelungforelæsning, „vollständig von der Kritik abgewiesen worden". De nævnte Forskere „sind nur auf dem Wege der tollsten Fantasien zu solchen Resultaten gelangt". Den eneste Støtte har de i Ligningen *Segimundus*, Armins Frænde = *Sigmund*, Sigfrids Fader. De øvrige historiske Navneligninger peger ikke på 1ste Årh., men på 4—5—6. Årh. Dærimellem findes også en *Sigismund* † 523 som Model for Sigmund, med Motiv, der nøjagtig